

ERSO

LAURI-DAG TÜÜR kitarr,
ERSO, EMTA sümfooniaorkester,
dirigent OLARI ELTS

heroes

PHILIP
GLASS **HEROES**

LEPO **SERENA BOREALIS**
SUMERA

26. jaanuar
2024

ESTONIA KONTSERDISAAL

erso.ee

heroes

PAKEND & PRINT

BioBlock®

myfitness

NORDAID

PABISSON COLLECTION

NORDIC

LIIVKO

epim

iute

ERSO PEASPONSOR

ELAV INSPIREERIV RIKASTAV

Eesti muusikat viivad üheskoos maailma ERSO ja fintech lute

ERSOga on võimalik koos kasvada.
Meid seob otsing ja inspiratsioon.
Nii ERSO kui ka lute püüdleavad alati
tiptaseme poole.

- TARMO SILD
lute juht ja kaasasutaja

E · R · · O

HEROES

LAURI-DAG TÜÜR elektrikitarr
EMTA sümfooniaorkester
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Orkestri kontsertmeister Marta Spärniņa
Dirigent OLARI ELTS

kell 19 – sümfooniakontsert

LAURI-DAG TÜÜR elektrikitarr

EMTA sümfooniaorkester

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester

Orkestri kontsertmeister Marta Spārniņa

Dirigent OLARI ELTS

Lepo Sumera (1950–2000)

Sümfoonia nr 4 „Serena borealis“ (1992) ~25'

Allegro ma non affetuoso

Lontano e sonore

Lontano e sonore: Cadenza per chitarra e percussioni

Feroce

Dolce e pianissimo

vaheaeg

Philip Glass (1937)

Sümfoonia nr 4 „Heroes“ (1996) ~45'

Heroes

Abdulmajid

Sense of Doubt

Sons of the Silent Age

Neuköln

V2 Schneider

Kontserdist teevad otseülekande Klassikaraadio ja ERSO TV (erso.tv), salvestised on ka järelkuulatavad ja -vaadatavad.

Täna „Audiospaa“ kontserdil jagavad ERSOga lava Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia tudengid ning esitusele tuleb kaks neljandat sümfooniat: üks neist pärineb ameerika korduvate struktuuride helilooja Philip Glassi ja teine meie oma sümfonisti Lepo Sumera sulest. Nende kahe muusikas on omajagu ühisosi. Esiteks nn korduvad struktuurid — jõudsid ju eesti heliloojad paralleelselt ameeriklastega minimalismini. On see *Zeitgeist*, vastureaktsioon modernismile või puhas juhus? Sumera on öelnud, et tema muusikas esinevad kordused on pärit hoopis regilaulust, kuigi ta tutvus USA minimalistide muusikaga juba 1983. aastal ning pidas Reichi üheks oma 1980. aastate loomingu suuremaks mõjutajaks. Reich inspireeris muuseas ka Glassi, kes lihtsustas pärast tema teoste kuulmist oma stiili ja pöördus nn radikaalse „konsoneeriva sõnavara“ (*consonant vocabulary*) juurde.

Sarnasusi on veelgi. Mõlema helilooja loomingus on olulisel kohal sümfooniad ja see pole 20. sajandi teises pooles sugugi mitte tavaline nähtus. Sümfooniat kui žanri peeti anakronistlikuks ja seda viljelesid vähesed, kusjuures valdavalt olid need poolakad: Henryk Górecki lõpetas oma esimese sümfoonia 1959. aastal, Krzysztof Penderecki 1973. aastal ja Witold Lutosławski 1947. aastal. Viimase neljast sümfooniast on kolm viimast (1967, 1983, 1992) olulised ka žanriuuenduslikult. Tõsi küll, hiljem lisandus sümfonistide nimekirja pisut enam nimesid nagu Schnittke, Rautavaara, Nørgård jt. Niisiis on kuulajal täna kontserdil kaks paksu köiejuppi, millest kinni haarata: korduvad struktuurid (minimalism) ja sümfonism.

Lepo Sumera (1950–2000)

Sümfoonia nr 4 „Serena borealis“ (1992)

Kui ülalmainitud heliloojad välja arvata, siis 20. sajandi teisest poolest palju kuulsaid sümfooniaid niisama lihtsalt pähe ei tule. Võib-olla üksnes vene helilooja Galina Ustvolskaja ja meie oma Erkki-Sven Tüüri varased sümfooniad. Miks kirjutati selles žanris möödunud sajanditega võrreldes oluliselt vähem? Kas pärast Sibeliust või Mahlerit saab üldse midagi sümfooniaks nimetada — st kas nüüdisaegsed sümfooniad on üldse enam „päris“ sümfooniad selle mõiste esialgses tähenduses?

Mis siis õigupoolest on sümfoonia? Kas lugeja oskab sellele küsimusele vastata? Täna kontserdi valguses, mil kõlab kaks 1990. aastatel valminud sümfooniat, on selle üle paslik mõtiskleda. 20. sajandil — ning eriti sajandi teises pooles — pole sümfoonial enam nõnda enesestmõistetavat kohta instrumentaalmuusika seas kui kahel eelneval sajandil. Sellest ajast tulevad esmalt meelde Mozarti, Beethoveni, Tšaikovski, ent miks mitte

ka ka Farrenci, Price'i ja Kašperova sümfooniad. Miks kaotas sümfoonia oma populaarsuse ja mis eristab seda teistest orkestriteosest? Selle selgitamiseks võib tuua paar näidet möödunud sajandi teisest poolest.

Esmalt itaalia helilooja Luciano Berio, kes ei soovinud, et tema „Sinfoniat“ (1969) seostataks klassikalise sümfooniaga: „See on mõeldud puht etümoloogiliselt: erinevate häälte üheaegne kõla, siin — kaheksa inimhääle ja instrumentide kõla. Seda võib tõlgendada ka üldisemalt kui mitmesuguste situatsioonide ja tähenduste vastastikust toimet.“ Seetõttu ei tõlgita Berio teose pealkirja sümfooniaks või *symphony*ks, ehkki itaaliakeelne *sinfonia* seda tähendada võiks.

Soome heliloojalt Magnus Lindbergilt on korduvalt küsitud, miks ta ei nimetanud oma neljaosalist ja neljakümneminutilist orkestriteost „Aura“ (1994) sümfooniaks. Muusikakriitik Martin Anderson on öelnud, et Lindberg „põikleb kõrvale küsimusest, kas temasugune modernisti mandaadiga helilooja peaks kirjutama vanamoelisi teoseid nagu sümfoonia“.

Sümfoonia olemuslikke omadusi on muusikaajaloos püütud korduvalt süsteemselt määratleda — mis on ja mis ei ole sümfoonia? Muusikakriitik ja –teadlane Paul Bekker seostas oma ligi 90 aasta eest ilmunud raamatus „Sümfoonia Beethovenist Mahlerini“ sümfoonia mõiste üksnes selle klassikaliste vormistruktuuridega, väites, et koos Mahleri kui viimase suure sümfonistiga kadus sümfoonia Euroopa muusikast. Bekkeri käsitlusest teadlik muusikateadlane Mark Aranovski aga leidis, et sümfoonia püsitunnused pole mitte struktuursed, vaid semantilised: sümfoonias kajastuvad inimeksistentsi kõige olulisemad funktsioonid.

Vähem teoreetilise vaatenurga pakkus välja saksa muusikaajakirjanik Christoph Schlüren, kelle 1997. aastal ilmunud põneva pealkirjaga artikkel „Lõhestatu, ori ja ülejäänud maailm. Mida tähendab komponeerida sümfooniast?“ on mainimist väärt juba seetõttu, et selles on nimetatud ka Sumera sümfooniaid. Schlüreni käsitlus on dualistlik: pärast Brucknerit, Brahmsi ja Tšaikovskit on sümfoonia tema arvates arenenud kahes suunas — ühel pool Mahler ja teisel Sibelius. Sibeliuse teed käivate heliloojate alla liigitas ta nii Sumera kui ka Eduard Tubina.

Schlüren kirjeldas artiklis ka kahe helilooja kohtumist 1907. aastal, mil Mahler juhatas külalisdirigendina Helsingi Filharmoonia sümfooniaorkestrit. Sibelius on kohtumist kirjeldanud järgnevalt:

„Kui kõne alla tuli sümfoonia olemus, ütlesin, et imetlen nende heliloojate rangust, stiili ja loogikat, kellel on kõik motiivid

omavahel seotud ja üksteisest sõltuvad. See vastas ka mu enda loomekogemusele. Mahler aga arvas vastupidi: „Ei. Sümfoonia peab olema nagu maailm, kõikehõlmav.““

Lõpetuseks küsis Schlüren: „Millisel positsioonil on sümfoonia tänapäeval? Kui surnud ta on?“ Tema vastus oli, et sümfooniale kuulub tõsise, eksistentsiaalse komponeerimise tulevik ja seda „mitte sümfooniale kui kindlaksmääratud mõistele või vormelile, vaid kui loovale tegelikkusele, kui tegevusväljale, mis on ühteaegu vaba ja sõltuv“.

Niisiis võiks väita, et sümfooniažanri välditi ja välditakse seni enamasti just tahtmatusest kuuluda nn terviklikku maailmapilti. Nii väitis Merike Vaitmaa oma artiklis „Lepo Sumera 20. sajandi muusika kontekstis“. On ju lähiajaloo sündmused n-ö suuri maailmapilte ja narratiive rängalt põrmustanud ja nende olemasolu kahtluse alla seadnud. Kas ühel inimesel on üldse võimalik kogeda tervet maailma, mida siis sümfooniaks seada? 20. sajandi heliloojad võisid selle võimatust tajuda ja sellest lähtuvalt oma loomingus teistsugused suunad valida. Sellest tulenevad omakorda ka erinevused Mahleri ja Sumera sümfooniate vahel.

Lepo Sumera on oma kuue sümfooniaga üks säravamaid sümfoniste eesti muusikas. Tema neljas sümfoonia „Serena borealis“ (1992) on helilooja ainus pealkirjaga sümfoonia, samas ei ole tegemist programmilise teosega. Sumera on öelnud, et publikul peab teost kuulates olema võimalus luua omaenda lugu, mis on helilooja omast erinev. Tema sõnul on sümfoonilise partituuri kirjutamine filosoofiline küsimus, mille käigus tekib heliloojal palju paralleele sellega, mis parasjagu tema ümber toimub. Mis puutub teose pealkirja, siis Sumera ise on kinnitanud, et sõna *serena* (pilvitult rahulik) seostub talle sireenidega (kõla võib ju siduda lingvistiliselt päritolult täiesti erisuguseid sõnu). Pealkirja teine pool *borealis* viitab tõlkes põhjale kui ilmakaarele. Kokkupanduna võiks see niisiis tähendada pilvitult rahuliku põhja.

Nagu igas Sumera sümfoonia, on ka neljandas soolopill — elektrikitarr, mis esineb improvisatoorse soolokadentsiga teose kolmandas osas. Teos võtab stiililt kokku helilooja kolm esimest sümfooniast. Selle temaatiline materjal sisaldab palju viiteid Sumera varasemale loomingule ja on omamoodi teetähiseks helilooja ekspressionistliku väljenduslaadi kinnistumisel. Sümfoonia tellis Baden-Württembergi liidumaa eesti kultuuri päevadeks Karlsruhe. Esiettekandel mängis teost Badische Staatskapelle Eri Klasi juhatusel. Eesti esiettekanne toimus kaks aastat hiljem, mil ERSOt dirigeeris Arvo Volmer. ERSO on sümfooniast tervikuna esitanud veel aastatel 2010 (dirigent Arvo Volmer) ja 2017 (dirigent Kristiina Poska). Samuti kõlavad katkendid Sumera neljandast sümfooniast ERSO, Eesti Draamateatri ja Eesti Kontserdi ühisprojektis „Macbeth“.

Philip Glass (1937)

Sümfoonia nr 4 „Heroes“ (1996)

„Kui sa lähed New Yorki muusikat õppima, lõpetad sa nagu su onu Henry, veetes oma elu linnast linna reisides ja hotellides elades.“ Nii kõneles mu ema Ida Glass, kui ta minu plaanidest kuulis. Istusime parasjagu minu vanematekodu köögilaua taga, kui olin pärast Chicago ülikooli lõpetamist koju Baltimore'i naasnud.

[---] Onu Henry oli trummar. Ta oli pärast esimese maailmasõja lõppu jätnud pooleli hambaarstikooli, võttes eesmärgiks rändmuusiku karjääri. Järgmised 50 aastat mängis ta peamiselt vodevillimajades, hotellides ning erinevates tantsubändides üle kogu riigi. [---] Tõenäoliselt mängis ta ühes neist hotellidest — ma võin kihla vedada, et Grossingeris — ka 1957. aasta kevadel, mil mina oma tulevikku planeerisin.

Igal juhul meeldis mulle onu Henry ja ma pidasin teda heaks inimeseks. Ausalt öeldes ei tundnud ma „linnast linna reisimise ja hotellides elamise“ ees kaugeltki hirmu. Ma pigem ootasin elu, mis oleks täis muusikat ja rändamist, ning olin sellest ideest täiesti vaimustuses. Ja nagu aastakümneid hiljem selgus, oli mu ema kirjeldus täiesti täpne.“

Nii on Philip Glass kirjutanud oma elulooraamatus „Words Without Music“ (2015). Glass on oma muusikas ületanud lõhe tõsise ja kergemuusika vahel, mistõttu võib teda pidada säravaks täheks mitte üksnes akadeemilise, vaid ka populaarmuusika tähestaavas. Tema looming ühendab erinevaid

põlvkondi ning moeteadlik kuulaja vaatab tema salvestisi Spotify kaustas või kodus plaadiriivis õndsas muigega.

2003. aastal külastas Glass PÕFFi raames Eestit. Reisi käigus kohtus ta siinsete austajatega ning saatis oma ansambliga režisöör Godfrey Reggio liniateost „Koyaanisqatsi“ (1983). Muusikateadlase Brigitta Davidjantsi sõnul möödus aga visiit nii vaikselt, et paljud muusikasõbrad kuulsid sellest alles tagantjärele. Davidjantsi arvates peegeldabki see ehk kõige paremini Glassi fenomeni: olles ise maailmakuulus, on temas siiski midagi äärmiselt tagasihoidlikku ning teiste kuulsate minimalistidega võrreldes isegi muretut ja helget.

Glassi peetakse sarnaselt tema põlvkonnakaaslase Steve Reichiga minimalismi teerajajaks muusikas. Glass ise on aga öelnud, et ta pole mitte minimalist, vaid helilooja, kes kirjutab korduvate struktuuride muusikat. Tema muusikaline pärand ületab kitsad žanrimääratlused, sest ta on oma teed otsides neid piire oluliselt laiendanud. Kuigi

enim on tuntud tema filmimuusika ja eksperimentaalsed ooperid nagu „Einstein rannas“ („Einstein on a Beach“, 1976), on ta kirjutanud ka mitmeid keelpillikvartette ja suisa neliteist sümfooniat, millest igaüks on omapärane.

Glassi neljas sümfoonia on oma pealkirja saanud David Bowie albumilt „Heroes“ (1977) ning sarnaselt tema esimesele („Low“, 1992) ja kaheteistkümnendale sümfooniale („Lodger“, 2019) põhineb see Bowie ja Brian Eno loomingul. Kuueosaline sümfoonia on hübriidne ja oleleb kahel kujul: esitamiseks kontserdisaalis ja tantsuks Twyla Tharpi koreograafiaga.

„Ameerika koreograaf Twyla Tharp, kellega olin teinud koostööd tantsuteose „In the Upper Room“ valmimisel, soovitas mul mõelda neljandast sümfooniast kui balletipartituurist tema uuele tantsutrupile. Me tegime selle ettepaneku ka Davidile [Bowie], kes

jagas Twyla entusiasmi. Nõnda kavandasin sümfoonia kuueosalise teosena, mille iga osa põhineb ühel albumi teemal ja mille struktuur on sobilik tantsimiseks. Tulemuseks oli sümfooniline ballett – kombinatsioon ümberkujundatud originaalteemadest ja minu uuest materjalist, mis on esitatud uuel dramaatilisel kujul.“

Muusikateadlane Pwyll ap Siôn on võrrelnud Glassi klassikalise kaanoni heliloojatega ja leidnud, et tema teine sümfoonia on „Beethoveni sümfoonia“ (selle lõpp peaaegu et tsiteerib Beethoveni viienda sümfoonia kuulsat teemat), üheksas sümfoonia on austusavaldus Mahlerile ning neljas sümfoonia on kõige lähedasem Brucknerile. Neljanda sümfoonia algus, kus toimub astmeline üleminek f–mollist Es–duuri, meenutab Brucknerit isegi harmooniaalt.

Nagu öeldud, põhineb „Heroes“ David Bowie samanimelisel albumil, mis on teine osa tema nn Berliini triloožiast. Kui oma esimeses sümfoonias kasutas Glass terveid osi Bowie esimeselt Berliini albumilt, siis neljandale lähenes helilooja märksa teisiti. Selmet kasutada terveid lugusid, võttis Glass nüüd Bowie ja Eno lugudest väikesed fragmendid ning põimis need osavalt oma sümfoonilisse kangastikku.

Näiteks sümfoonia teise osa („Abdulmajid“) früügiamustrid ja peateema on võetud samanimelisest instrumentaalpalast (mida esialgsel albumil isegi ei olnud). Kolmandas osas tsiteerib Glass loo „Sense of Doubt“ alguses kõlavat kurjakuulutavat kromaatilist laskuvat kujundit, kuid leiab seejärel kohe oma raja. Neljandas osas („Sons of a Silent Age“) on Glass võtnud aga samanimelise laulu hästituntud peateema ja ehitanud selle ümber oma loomingu, esitledes nõnda originaalmaterjali täiesti uues valguses. Sümfoonia finaalis („V2 Schneider“) on helilooja noppinud Bowie laulust välja kujutluse harmoonilisest kadentsist ning harmoniseerinud selle omanäoliselt ümber. Glass on Bowie albumi instrumentaalpalade avatud, sujuvat ja nõtket vormi hästi tabanud ja sellest ka sümfooniat kirjutades lähtunud. Esimese sümfooniaga võrreldes on neljandas Bowie ja Eno algmaterjali keerulisem tuvastada, sest seda on töödeldud, laiendatud ja süviti selle sisse mindud. Seda sama tundis pärast teose esmakordset kuulamist ka Bowie ise.

ERSO esitab Philip Glassi neljandat sümfooniat tänasel kontserdil esimest korda.

Gregor Kulla

E · R · · O

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

ERSO
PEASPONSOR

BAS WIEGERS ja AGE JUURIKAS

HOOAJA
SUURSPONSOR

LIVIKO
— SINNA 1899 —

RADISSON COLLECTION
TALLINN

BioBlock®

NORDIC
CATERING

NORDAID

PAKEND & PRINT
ERSO TRÜBA REKLAAM

KLAVER
AGE JUURIKAS
ERSO

DIRIGENT
BAS WIEGERS

2

VEEBRUAR

ESTONIA KONTSERDISAAL
kell 18 — eelkontsert
kell 19 — sümfooniakontsert

LIINA SUMERA
MANUEL DE FALLA
IGOR STRAVINSKI

E · R · · O

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

ERSO
PEASPONSOR

 iute

HOOAJA
SUURSPONSOR

 Epiim

 myfitness
VOOLIKOOLITAJA

 LIVIKO
ASUTUS 1898

 RADISSON COLLECTION
TALLINN

BioBlock®

 NORDIC
CATERING

 NORDAID

PAKEND & PRINT
ERSO THEATRIKESKUS

DONDERER JA SCHUBERT

VIUL
FLORIAN
DONDERER

ERSO

9

VEEBRUAR
ESTONIA KONTSERDISAAL
kell 19

MENDELSSOHN
MOZART
SCHUBERT

Lauri-Dag Tüür.

LAURI-DAG TÜÜR on sündinud 18. märtsil 1981. Ta lõpetas 2008. aastal Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia elektronmuusika ja kompositsiooni eriala, lisaks on ta täiendanud ennast Sibelius Akadeemia *live*-elektroonika kursusel.

Tüür on kirjutanud muusikat erinevatele filmidele, telesarjadele, näitustele ja teatrietendustele. Tema muusika on kõlanud Eesti Draamateatris Tõnu Õnnepalu näidendite „Vennas“ ja „Mäed“ lavastustes, lisaks dokumentaalfilmides „Inimese mõõt“, „Tšernobõli samuraid“, „Saare võimalikkusest“ ja „Vigala Sass — viimased linnid“.

Kitarristina on Tüür tegutsenud bändides Loom, Luarvik Luarvik ja Melmac. Alates 2010. aastast on ta andnud kontserte oma elektroonilise sooloprojektiga. Artistina on ta muu hulgas esinenud Stalker festivalil, Üle Heli festivalil ja Kukemuru Ambientil.

Tüür on välja andnud kaks sooloplaati: „Waves Of Silent Whispers“ (2022) ja „Polar Night Jet“ (2010).

OLARI ELTS on avara rahvusvahelise haardega dirigent, kelle kirg koostada ja juhatada väga omanäolisi ja põnevaid kontserdikavasid on toonud talle tunnustuse üle maailma. Alates hooajast 2020/2021 on Olari Elts Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri peadirigent ja kunstiline juht. Aastail 2018–2022 oli ta ka Kymi Sinfonietta kunstiline nõustaja.

Olari Eltsi lavapartneriteks on Leipzigi Gewandhaus-orkester, Soome Raadio Sümfooniaorkester, Taani Rahvusorkester, Rotterdami Filharmoonikud, Hollandi Raadio Sümfooniaorkester, BBC Sümfooniaorkester, Birminghami Linnaorkester, Dublini RTÉ Orkester, Prantsuse Raadio Sümfooniaorkester, Prantsuse ja Lyoni rahvusorkestrid, Budapesti Festivaliorkester, Québeci Sümfooniaorkester, Yomiuri-Nipponi Sümfooniaorkester, Souli Filharmooniaorkester, Melbourne'i Sümfooniaorkester jt. Elts on koostööd teinud selliste solistidega nagu Gautier ja Renaud Capuçon, Brett Dean, Isabelle Faust, Alban Gerhardt, Martin Grubinger, Martin Helmchen, Stephen Hough, Lucas ja Arthur Jussen, Kari Kriikku, Karita Mattila, Alexander Melnikov, Daniel Lozakovich, Baiba Skride, Simon Trpčeski ja Antoine Tamestit.

Hooajal 2023/2024 juhatab Elts BBC Sümfooniaorkestrit Poola tuuril, astudes teist korda üles Eufonie Festivalil. Veel naaseb ta sel hooajal Birminghami Linna Sümfooniaorkestri, Tampere Filharmooniaorkestri ja Poola Balti Filharmooniaorkestri juurde Gdańskis, kus temaga liitub pianist Jean-Efflam Bavouzet. Lisaks ootavad teda ees etteasted Praha Raadio Sümfooniaorkestri, València Orkestri, Aalborgi ja Wuppertali sümfooniaorkestrite ning Presidendi Sümfooniaorkestriga Ankaras. Pärast hiljutisi edukaid rahvusvahelisi turneesid Eesti Riikliku Sümfooniaorkestriga

Ühendkuningriigis, Saksamaal ja Prantsusmaal tähistab selle hooaja avakontsert Tallinnas Eltsi lepingu pikendamist orkestri peadirigendi ja kunstilise juhina veel viieks aastaks.

Eriline koht Olari Eltsi repertuaaris on Erkki–Sven Tüüri ja Heino Elleri muusikal. 2013. aastal alguse saanud Elleri muusika esitamine ja salvestamine koos ERSOga on leidnud väljundi kahel Soome plaadifirma Ondine märgi all ilmunud CD-l (2018 ja 2019), millest värskeim pälvis aasta klassikaalbumi tiitli Eesti muusikaauhindade (2020) jagamisel ning seniste Elleri muusika salvestiste eest said ERSO ja Olari Elts 2020. aastal kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia. Aasta varem võitis sama tiitli Eltsi dirigeerimisel salvestatud Erkki–Sven Tüüri autoriplaat, millel „Illuminatio“, „Whistles and Whispers from Uluru“ ja kaheksas sümfoonia kõlavad violasolist Lawrence Poweri, plokklöödisolist Genevieve Lacey' ja Tapiola Sinfonietta esituses (Ondine, 2018). Eltsi varasem diskograafia koostöös Ondinega sisaldab Tüüri teoste salvestisi Tapiola Sinfonietta ja Lawrence Poweriga, viiendat sümfooniat elektrikitarrile, orkestrile ja bigbändile ning akordionikontserti „Prophecy“, samuti kriitikutelt kõrgeid hinnanguid pälvinud Detlevi ja Berio kirjutatud Brahmsi seadeid, mis on salvestatud koos Helsingi Linnaorkestri, bariton Michael Nagy ja klarnetist Kari Kriikkuga. Lisaks on ta salvestanud Borgströmi ja Šostakovitši viiulikontserdid Eldbjørg Hemsingi ja Viini Sümfoonikutega BISile ning Poul Rudersi viienda sümfoonia Taani Rahvusorkestriga Bridge Recordsile. ERSOga on Olari Elts lisaks Elleri plaatidele salvestanud ka Tüüri marimbakontserdi „Ardor“ (solist Pedro Carneiro, ECM, 2007 – Tüüri autoriplaat). Eltsi hiljutisim projekt on uus plaat, kus koos Oslo Filharmooniaorkestriga esitatakse auhinnatud Norra helilooja Øyvind Torvundi töid.

Ooperidirigendina on Olari Elts juhitanud Tšaikovski „Jevgeni Oneginit“, Mozarti „Don Giovanni“, „Idomeneod“ jm. Ta on publiku ette toonud mitmed žanriülesed projektid, sh koostöös Teater NO99-ga valminud Mendelssohni–Shakespeare'i projekti, mis jõudis ka Berliini Konzerthausi lavale, ning Porto Casa da Música Sümfooniaorkestriga Bernsteini 100. sünniaastapäeva puhul live-muusikaga ette kantud Elia Kazani filmi „On the Waterfront“.

Aastail 2007–2020 oli Olari Elts ERSO, 2011–2014 Helsingi Linnaorkestri ning 2007–2010 Šoti Kammerorkestri peaküladirigent. 2006–2012 oli ta Bretagne'i Orkestri kunstiline nõustaja ja 2001–2006 Läti Rahvusliku Sümfooniaorkestri peadirigent, 1993. aastal asutas ta NYVD Ensemble'i. 2017. aastal pälvis ta säravate ja kaalukate ülesastumiste eest nii kodu- kui välismaistel lavadel ning eesti heliloomingu edendamise eest Eesti Kultuurkapitali aastapreemia.

EESTI MUUSIKA- JA TEATRIAKADEEMIA SÜMFOONIAORKESTER (EMTA SO) on Eesti professionaalsete orkestrantide kasvulava. Orkestrit on juhitanud paljud tuntud Eesti dirigendid nagu Roman Matsov, Vallo Järvi, Peeter Lilje, Eri Klas, Vello Pähn, Paul Mägi, Jüri Alpernten, Arvo Volmer, Andres Mustonen, Toomas Kapten, Toomas Vavilov, Risto Joost ja Erki Pehk. Musitseeritud on ka välisdirigentide Michel Tabachniku (Šveits), Jin Wangi (Austria), Colin Mettersi (Inglismaa), Cecilia Rydinger Alini (Rootsi) ja Lutz Köhleri (Saksamaa) käe all.

Ühel hooajal toob orkester publiku ette keskmiselt seitse kava. Korraldatakse koostöökontserte Eesti Riikliku Sümfooniaorkestriga ning Eesti suurima kontserdiagentuuriga Eesti Kontsert. Heaks traditsiooniks on saanud orkestri igakevadised uudisloomingu kontserdid Tallinna Metodisti kirikus.

EMTA SO on saanud tunnustust kontsertreisidel Rootsi, Soome ja Saksamaale. Neljal korral (2002, 2005, 2016 ja 2023) on orkester esinenud Berliinis toimuval festivalil Young Euro Classic, kust kahel korral on koju toodud uudisloomingu preemia: 2005. aastal Ülo Kriguli teosega „JenZeits“ ning 2016. aastal Liisa Hirschi teosega „Mechanics of Flying“. 2009. aastal oli EMTA SO Läänemere-äärsete maade muusikaakadeemiate ühenduse (ABAM) orkestriakadeemia baasorkester. 2010. aastal kandis EMTA SO esimesena Eestis ette Krzysztof Penderecki teosed „Concerto grosso“ ja „Ciaccona“ — viimase neist helilooja enda dirigeerimisel. EMTA SO oli baasorkester 2017. aasta noorte laulupeol, 2019. aasta suvel toimunud üldlaulupeo teise päeva kontserdil ja 2023. aasta noorte laulupeol. 2019. aasta septembris esines EMTA SO Arvo Volmeri juhatusel uue EMTA kontserdi- ja teatrimaja pidulikul avakontserdil.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER (ERSO) on elav ja mitmekülgne orkester, kes püüdleb alati tipptaseme poole. Eesti vanimal ja mainekaimal regulaarselt tegutseval sümfooniaorkestril täitub sel hooajal 97. tegevusaasta. ERSO ajalugu ulatub aastasse 1926 ning sarnaselt paljude omataolistega maailmas on see seotud rahvusliku ringhäälingu sünni ja arenguga. Alates hooajast 2020/2021 on enam kui 100-liikmelise orkestri peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts. Neeme Järvi jätkab koostööd ERSOga eluaegse aupeadirigendina, orkestri kunstiline nõustaja on Paavo Järvi, varasemad peadirigendid on olnud Olav Roots, Paul Karp, Roman Matsov, Neeme Järvi, Peeter Lilje, Leo Krämer, Arvo Volmer, Nikolai Aleksejev ja taas Neeme Järvi. ERSO on käinud arvukatel turneedel ning osalenud mainekatel rahvusvahelistel muusikafestivalidel. Möödunud hooajal esineti Olari Eltsi juhatusel Nürnbergis, Münchenis ja Pariisis. Samuti toimus orkestri esimene kontserdireis Suurbritanniasse, kus kahe nädala jooksul anti 11 kontserti. 2021. aasta novembri lõpus osalesid ERSO ja Elts Poolas rahvusvahelisel Kesk- ja Ida-Euroopa muusikafestivalil „Eufonie“. 2019. aastal avasid ERSO ja Neeme Järvi Prantsuse Raadio maineka Montpellier’ muusikafestivali ning orkester käis Kesk-Euroopa turneel, kus Neeme Järvi juhatusel esineti Viini Musikvereini kuldses saalis, Linzi Brucknerhausi suures saalis, Praha Rudolfinumi Dvořáki saalis ja Bregenzi Bodensee saalis ning Mihhail Gertsji juhatusel Saksamaal Erlangenis ja Viersenis. Veel on esinetud sellistel maailmalavadel nagu Berliini Konzerthaus, New Yorgi Avery Fisher Hall (praeguse nimetusega David Geffen Hall), Peterburi filharmoonia suur saal ja Maria Teatri kontserdisaal, Kölni filharmoonia, Helsingi Musiikkitalo, Stockholmi Berwaldhallen jt.

ERSO plaadistuste kõrget kvaliteeti on esile tõstetud mainekates klassikalise muusika ajakirjades ning sellega on kaasnenud mitmed tunnustused, millest olulisim on Eesti esimene Grammy (2004, dirigent Paavo Järvi), värskemad aga aasta klassikaalbumi tiitel 2020. aastal Eesti muusikaauhindade jagamisel Elleri sümfooniliste poemide teise plaadi eest (dirigent Olari Elts) ning kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia ERSO-le ja Olari Eltsile seniste Elleri muusika salvestiste eest. Suurepärane koostöö on ERSO-l selliste mainekate plaadifirmadega nagu Chandos, BIS, Onyx, samuti Ondine, ERP jt.

Lisaks kohalikele raadio- ja telekanalitele on ERSO kontserte üle kandnud Mezzo ja medici.tv ning EBU vahendusel on need jõudnud paljudesse Euroopa raadiojaamadesse. 2020. aastal alustas tegevust ERSO TV (erso.tv), kus saab vaadata kõiki orkestri live-kontserte ning juba toimunud esinemisi.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

Peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts

Eluaegne aupeadirigent Neeme Järvi, **kunstiline nõustaja** Paavo Järvi

Koosseis 26. jaanuaril 2024:

I VIIUL

Marta Spärniņa
Katariina Tammemägi
Madleen Kristen Alasi
Dmytro Cherepov
Elisabeth Härmand
Nina Kawaguchi
Marelle Kivinukk
Kirti-Kai Loorand
Marii Piirsalu
Miia Ruubel
Piret Sandberg
Tarmo Truuväärt
Marge Uus

II VIIUL

Kadi Vilu
Grete Heinsaar
Triin Alender
Yumiko Almutsh
Matsuyama
Kristjan Nõlvak
Elbe Reiter
Karina Rostovtseva
Mari-Katrina Suss
Marlis Timpmann
Maaren Vihermäe
Annelize Vlasenko
Diana Yeromenko

VIOOLA

Rain Vilu
Oliver Vilu
Helena Altmanis
Mall Help
Kaja Kiho
Kristin Klesment
Juhan Palm-Peipman
Lisbeth Poom
Maria Ridbeck
Teele-Liis Tiidor

TŠELLO

Theodor Sink
Andres Alexander
Metspalu

Ekke Rainer Arndt
Nicolas Concheiro
Tõnu Jõesaar
Levi-Danel Mägila
Niklas Schröder
Villu Vihermäe

KONTRABASS

Andreas Arder
Martin Onoper
Janel Altroff
Tuomas Haapalainen
Miina Roost
Ants Önnis

HARF

Kaisa Helena Žigurs

FLÖÖT

Mihkel Peäske
Jolán Kiss
Reina Mandre

OBOE

Guido Gualandi
Ainel Turagaliyeva

KLARNET

Soo-Young Lee
Kevin Mattias Klasman
Meelis Vind

FAGOTT

Kristjan Kungla
Patrick Mauer

METSASARV

Mattias Vihmann
Zhaohang Hu
Tõnu Künnapas
Nikita Matsuk

TROMPET

Villem Süvari
Mart Kivi
Erki Möller

TROMBOON

Toomas Vana
Peeter Margus
Väino Põllu

TIMPANID

Lauri Metsvahi

LÖÖKPILLID

Reno Kokmann
Vambola Krigul
Atis Kriškāns
Terje Terasmaa
Robert Valdna

KLAVER

Kärt Ruubel

TŠELESTA

Lea Leiten

SA ERSO juhatus liige

Kristjan Hallik

Produtsent

Daily Trippel

Orkestri mäenedžer

Marko Metsaru

Partnersuhete ja müügijuht

Signe Vaiknemets

Maine- ja

kommunikatsioonijuht

Kärt Ruubel

Toimetaja

Anita Maasalu

Noodikoguhoidja

Mariell Aren

Disainer

Norman Orro

Personalijuht

Piret Veensalu

Pillilao juhataja

Egert Leinsaar

Lavameistrid

Jüri Korjus

Heiki Zvorovski

Vaata kõiki Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri
live-kontserte ning juha toimunud esinemisi
mugavalt oma kodus.

www.erso.tv

Sinu digitaalne
kontserdisaal!

ERSO.TV

KUTSUME KUULAMA

BAS WIEGERS JA AGE JUURIKAS

N, 1. VEEBRUAR KELL 13 (SÜMFOONILINE LÕUNA), ESTONIA KONTSERDISAAL
R, 2. VEEBRUAR KELL 18 (EELKONTSERT) JA KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

Liina Sumera. „Kimäär“ (esiettekanne)

Manuel de Falla. „Ööd Hispaania aedades“

Igor Stravinski. „Kevadpühitus“

AGE JUURIKAS klaver, ERSO, dirigent BAS WIEGERS

DONDERER JA SCHUBERT

N, 8. VEEBRUAR KELL 19, VÄNDRA KULTUURIMAJA LÜDIGI SAAL

R, 9. VEEBRUAR KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

Fanny Mendelssohn. Avamäng C–duur

Wolfgang Amadeus Mozart. Viiulikontsert nr 5 A–duur, KV 219

Franz Schubert. Sümfonia nr 4 c–moll, D 417

FLORIAN DONDERER viiul, ERSO

VOLMER JA MAHLER

N, 15. VEEBRUAR KELL 13 (SÜMFOONILINE LÕUNA), ESTONIA KONTSERDISAAL

R, 16. VEEBRUAR KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

Arvo Pärt. „Swansong“

Benjamin Britten. Viiulikontsert, op. 15

Gustav Mahler. Sümfonia nr 6 a–moll

BENJAMIN BEILMAN viiul, ERSO, dirigent ARVO VOLMER

E · R · · O

Estonia pst 4
10148 Tallinn
tel 6 147 787
erso@erso.ee
www.erso.ee

Kuula ja vaata uuesti!

 ERSO.TV